

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 10/2017

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Jon Olav Holvik

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 15. juni 2018

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Lars Christian Finstad
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas ikke til følge. Saksomkostninger i anledning klagen dekkes.

***

1. Sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, født ██████████, heretter kalt klager, deltok i FN-tjeneste i ██████████ i to sammenhengende kontingenter fra ██████████ og frem til ██████████. Klager tjenestegjorde som sykevokter.

Klager hevder han ble utsatt for flere traumatiserende opplevelser under ██████████ oppholdet. Blant annet opplevde han en truende hendelse i møte med flere ██████████ soldater, og han har blitt truet med håndgranater og våpen. Videre viser han til at han i egenskap av å være sanitetsmann ble utsatt for eksponering av alvorlige personskader på personell.

I forkant av tjenesten i ██████████ gjennomførte klager førstegangstjeneste. Etter dette jobbet han på fiskebåt. Etter endt tjeneste i ██████████ fortsatte klager i sin tidligere jobb ombord på fiskebåten frem til ██████████. I perioden ██████████ tok han del-artium, før han i ██████████ til ██████████ oppholdt seg i ██████████ for å utdanne seg til flyger. Ved hjemkomst til Norge fikk han ikke noen jobb som flyger, og gikk av den grunn tilbake til sin tidligere jobb som fisker ombord på tråler. I denne perioden gjennomgikk klager også et samlivsbrudd.

I ██████████ begikk klager et grovt bankran hvor de ansatte i banken ble utsatt for vold under gjennomføringen. Klager ble dømt til to og et halvt års fengsel for forholdet, men ble løslatt etter halvannet år. Etter endt soning jobbet han i perioden ██████████ til ██████████ igjen ombord på tråler, og i perioder i flyttebransjen. I perioden ██████████ til ██████████ fremgår det at han hadde langvarige sykemeldingsperioder på grunn av slitasjeskader i hoftene. Klager begynte på ingeniørkurs gjennom NAV i 2007, men lyktes ikke å gjennomføre dette. I perioden ██████████ var klager til behandling ved ██████████.

I perioden fra 2008 og frem til 2012 var klager i delvis arbeid, og fikk delvis AAP fra NAV. Arbeidsevnen hans ble dårligere fra 2012 til 2014, og han fikk etter dette full AAP frem til 1. november 2017. Dette skyldtes i stor grad somatiske lidelser i form av hofteproblemer. Fra 1. november 2017 fikk klager innvilget full uføretrygd, som følge av hans somatiske lidelser, og med innslag av en stadig verre PTSD fra 2014.

Det ble fremsatt krav om kompensasjon for senskader etter FN-tjenesten allerede i 2008. Kravet ble fremsatt etter forskrift om billighetserstatning. Det ble i den omgang innhentet medisinsk dokumentasjon og spesialisterklæring fra dr. Samuelson. Klager fikk utbetalt kr. 195 956.

I brev datert 21. mai 2015 har klager fremmet krav om kompensasjon etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768. I den forbindelse innhentet SPK en spesialisterklæring fra psykolog Arnold Myrvang. I erklæringen konkluderes det med at klager har en selvstendig psykisk belastningsskade i form av PTSD fra utenlandstjenesten i Libanon på begynnelsen av 80-tallet.

I vedtak av 2. mars 2017 fikk klager avslag på krav om kompensasjon. Vedtaket ble påklaget av advokat Jon Olav Holvik i klage datert 9. mars 2017. Klagen er rettidig. I begrunnelsen for klagen anføres det at faktum i saken er vurdert feil og at det er foretatt en uriktig rettanvendelse. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og har sendt saken frem for klagebehandling.

I forbindelse med behandlingen av klagen i klagenemnda, møtte klager med sin advokat. Til stede var også en representant fra SPK.

2. Klagenemndas vurdering

Saken gjelder primært krav om kompensasjon etter 65 G-ordningen, og subsidiært krav etter 35 G-ordningen.

Retten på ytelse etter kompensasjonsforskriften forutsetter at man er påført en varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i internasjonal operasjon, og at den psykiske belastningsskaden har medført varig ervervsmessig uførhet, jf. forskriften § 3 første ledd.

Det er en forutsetning for behandling av saken at kravet ikke er foreldet. SPK har ikke anført foreldelse. Nemnda finner på selvstendig grunnlag å vurdere dette.

Foreldelsesbestemmelsen i forskriften § 11 har følgende ordlyd;

«Krav om kompensasjon etter denne forskrift foreldes tidligst tre år etter ikrafttredelsesdato.

For øvrig gjelder lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer.»

Forskriften henviser til de generelle reglene om foreldelse etter lov-1979-05-18-18 (foreldelsesloven). Etter foreldelsesloven § 2 fremgår det at den alminnelige foreldelsesfrist er 3 år. Loven opererer også med enkelte særskilte foreldelsesfrister for spesielle krav. Foreldelsesloven § 9 angir blant annet en særskilt foreldelsesfrist ved krav på skadeserstatning.

Det er nemndas oppfatning at foreldelsesfristens utgangspunkt skal beregnes etter foreldelsesloven § 9 første ledd. Av foreldelsesloven § 9 første ledd første punktum fremgår det at:

«Krav på skadeserstatning eller oppreisning foreldes 3 år etter den dag da skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden og den ansvarlige.»

Formuleringen er i rettspraksis formulert som et spørsmål om når klager hadde oppfordring til å gå til saksanlegg med utsikt til et positivt resultat, jf. blant annet Rt. 1992 s 603. Etter forskrift om særskilt kompensasjonsordning § 11 vil foreldelsesfristen likevel tidligst begynne å løpe fra ikrafttredelsestidspunktet for ordningen. Dette var 1. januar 2010. Klager fremsatte krav om kompensasjon 21. mai 2015.

Det følger av Rt 1998 s 587 at utsikten til et positivt resultat må ses i lys av de rettskraftvirkninger som er knyttet til en dom om erstatning, og en mulighet for et positivt resultat er ikke nok. Fra Rt 1998 s 587 hitsettes (side 593):

«For at det skal foreligge en konstaterbar skade, må den ha nedfelt seg i symptomer som er påviselige. Kanskje især når det gjelder skader som ikke kan registreres ved objektive ortopediske eller nevrologiske funn (...) vil symptombildet kunne gi grunnlag for ulike oppfatninger med hensyn til diagnose, alvorlighetsgrad, varighet mv. Ulikhetene vil også kunne bero på om skadelidte er blitt undersøkt av spesialist eller av allmennpraktiserende lege. Dette reiser spørsmålet om hva slags undersøkelser det er rimelig å kreve at en skadelidte må undergå med sikte på å bringe skaden på det rene.»

Det foreligger omfattende dokumentasjon på psykiske plager tilbake til 2006-2007 og hvor klager selv uttrykker at han har hatt en opplevelse av reaktivering av traumer i 2005, og dette er gjennomgående i journaler i det etterfølgende år. Det er ikke dokumentasjon på psykiske plager i perioden fra tjeneste og frem til dette tidspunkt. Klager arbeidet da som [redacted] og utviklet plager i tilknytning til dette. Det fremgår av erklæring ved arbeidsuførhet i 2016 at klager har hatt «gjentatte kontakter for denne problemstillingen siste 10 år, men opplevde som angitt i spesialisterklæringen at hans PTSD symptomer ble mer fremtredende i 2014.» Klager fremsatte krav om billighetserstatning i 2008 og fikk innvilget erstatning. Han hadde på dette tidspunkt både kunnskap om skaden og den ansvarlige. Han var underlagt behandling for sine psykiske plager ved

██████████ i perioden 2008-09. Av journalnotat datert 26. mai 2009 fra ██████████ fremgår at klager vurderte søksmål mot Forsvaret da han mente å ha blitt påført psykiske skader som følge av tjeneste. Klager var i 2009 av den oppfatning at han var påført psykiske skader som følge av tjenesten og at Forsvaret var den ansvarlige part. Han forsøkte seg senere delvis i arbeid og gikk i tillegg på arbeidsavklaringspenger. Han ble 100% uføretrygdet fra 2014 som følge både av somatiske og psykiske plager.

Klager har anført at hans krav ikke kan anses foreldet med bakgrunn i at han først ble uføretrygdet i 2014 og at han således ikke var å anse som varig ervervsmessig ufør før dette tidspunkt. Det anføres således at foreldelsesfristen ikke utløper før 3 år etter vedtak om uføretrygd. Det er ikke et krav under ordningen at klager må ha blitt innvilget uføretrygd. Spørsmålet er om hans plager har hatt en slik innvirkning på hans ervervsevne at det har vært rimelig å fremme krav om kompensasjon. Slik hans helsetilstand er beskrevet, fremstår det etter nemndas vurdering som klart at klager har hatt betydelige begrensninger i sin yrkesutøvelse og i særdeleshet siden 2004. Hans arbeidsliv preges i høy grad av ustabilitet, kombinert med gjentatte behandlingsløp som følge av bl.a. psykiske plager.

Etter nemndas syn fremstår det som klart at klager hadde forutsetninger for å få saken vurdert på et langt tidligere tidspunkt enn 21. mai 2015, med bakgrunn i de uttalte problemer han har hatt fra 2004-05. Nemnda har etter dette kommet til at foreldelsesfristen begynte å løpe 1. januar 2010. Kravet er da å anse som foreldet etter tre år. Ettersom skadelidte først fremsatte sitt krav etter forskriften i brev av 21. mai 2015, er kravet å anse som foreldet, og klagen tas ikke til følge.

Nemnda finner likevel å knytte noen kommentarer til spørsmålet om årsakssammenheng. Det fremgår av § 3 annet ledd at det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder, og at det må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. Det er klager som bærer bevisbyrden for at han er påført en skade som faller inn under dekningsfeltet for kompensasjonsforskriften. For å legge til grunn slik årsakssammenheng, må det blant annet fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet.

I denne saken er det innhentet en erklæring fra psykologspesialist i klinisk voksenpsykologi Arnold Myrvang. Han konkluderer med at klager har en selvstendig psykisk belastningsskade, med komorbiditet av andre psykiske lidelser. Videre finner han at klager fyller alle diagnosekriterier for PTSD. Som sekundærlidelser mener han klager oppfyller kriteriene for F33.0/1/2 *Tilbakevendende depressiv lidelse*, samt F10.2 *Psykiske lidelser og adferdsforstyrrelser som skyldes bruk av alkohol; avhengighetssyndrom*.

Klager har vist til det er vanskelig å forstå at SPK i sitt vedtak synes å fravike alle uttalelser fra medisinsk sakkyndige om at skadelidte har en psykisk belastningsskade fra tjeneste i internasjonal operasjon, og har bedt om at klagenemnda skal vurdere dette grundig.

Klagenemnda har i to prinsipielle saker fra 2013 (sak 20/2012 og sak 2/2013) uttalt seg nærmere om kravet til bevis i saker etter den særskilte kompensasjonsordningen, og da særlig ved krav etter 65 G-ordningen. Nemnda viser til at det i disse sakene ikke er noen krav til tidsnære bevis eller krav om spesielle påkjenninger under tjenesten. Det er heller ikke et krav til bestemte psykiatriske diagnoser som f. eks PTSD. Det er tilstrekkelig å sannsynliggjøre at det er oppstått en psykisk belastningsskade i forbindelse med selve tjenestegjøringen.

Uttalelsene fra nemnda i 18. mars vedtakene fra 2012 ble også gjennomgått i en sak for Gulating lagmannsrett i LG-2014-40180, der retten uttalte følgende;

«Lagmannsretten er enig med ankende part i at spørsmålet om det gjelder et lempeligere beviskrav ikke kommer på spissen i nærværende sak og har vansker med å forstå ankemotpartens argumentasjon knyttet til beviskravet slik det er kommet til uttrykk i vedtak nr. 20/2012 og vedtak nr 2/2013. Lagmannsretten finner vedtakene klare, og at rettsanvendelsen som er kommet til uttrykk i det klagevedtaket vi har til behandling ikke er i strid med dette (...)

Av 18. mars-vedtakene fremgår at det ikke kan oppstilles krav om tidsnære bevis, spesielle påkjenninger under tjenesten eller diagnose i form av PTSD for at beviskravet i forskriften skal være oppfylt, og at man da er henvist til en fri bevisbedømmelse. I en fri bevisbedømmelse ligger bl.a at de alminnelige prinsipper om tidsnære nedtegnelser, spesielt av fagfolk, er viktige i vurderingen av om den psykiske lidelsen er en følge av tjenesten, jf. «L»-dommen [Rt-1998-1565] og Ask-dommen [Rt-2010-1547], men at det ikke er noe objektivt krav om tidsnære bevis. De ulike bevis må vektas og vurderes ut fra de alminnelige prinsipper om bevisvurdering og sannsynlighetsovervekt.

Det fremgår av kompensasjonsforskriften § 3 annet ledd at «det alminnelige krav til årsakssammenheng gjelder» og at det «må være sannsynlighetsovervekt for at tjenesten er årsak til den psykiske belastningsskaden. For å legge til grunn slik årsakssammenheng, må det blant annet fremlegges en spesialisterklæring utarbeidet i samsvar med mandat fra Forsvarsdepartementet.» Mandatet gir i punkt 3 en detaljert beskrivelse av hva som skal vurderes og hvordan flere mulige årsaksfaktorer må vektas i årsaksbildet.

Lagmannsretten er enig med ankende part i at når det først foreligger – og som her; underveis tilkommer ytterligere opplysninger/bevis om situasjonen før og etter tjenestegjøringen, er det ingen begrensninger med hensyn til å la dette inngå i bevisvurderingen. Det er ikke noe motstrid i dette og det at «dokumentasjon av skaden og årsaksforholdet gjennom en spesialisterklæring vil måtte tillegges vesentlig vekt i denne vurderingen.» Jf. høringsnotat av 30. mars 2012 utarbeidet av Forsvarsdepartementet i forbindelse med endring av forskriften.

Lagmannsretten forstår dette slik at en spesialisterklæring ikke kan gis større vekt i en bevisvurdering enn det faktum den bygger på gir grunnlag for. Der det er rom for ulik fortolkning av faktum kan det gi grunnlag for å vurdere om den tolkning og vekt spesialisten har lagt til grunn, støttes av bevisbildet for øvrig, herunder om spesialisten har kjent til, og vurdert, alle bevisfakta. Spesielt vil det gjelde opplysninger som tilsier at den psykiske belastningsskaden kan skyldes andre forhold enn tjenesten i internasjonal operasjon. Foreligger slike opplysninger, må de vektas og vurderes etter de alminnelige prinsipper».

Slik denne saken fremstår for nemnda, er det lite objektiv dokumentasjon i saken som underbygger at klagers psykiske plager relaterer seg til tjenesten i [REDACTED]. Etter tjenesten har klager forklart at han gikk tilbake til sin gamle arbeidsplass og fortsatte her frem til han deretter tok artium. Umiddelbart etter dette reiste han til USA og gjennomførte pilotutdannelsen. Etter at klager reiste tilbake til Norge fikk han rett nok ikke arbeid som pilot, men begynte da igjen som fisker slik han hadde vært både forut for og i etterkant av tjenesten.

Nemnda viser til at klager deretter igjen reiste tilbake til [REDACTED], der han etter eget utsagn «møtte feil folk» under oppholdet sitt. På grunn av dette, og fordi han hadde pådratt seg stor gjeld som følge av pilotutdannelsen, deltok klager i et bankran, der det ble utført grov vold mot de ansatte. Klager ble dømt og sonet nærmere to år i fengsel i [REDACTED] som følge av dette. Dette var på [REDACTED]. I den forbindelse bemerker nemnda at det ikke foreligger noen dokumentasjon om at klager på daværende tidspunkt, ikke var å anse som soningsdyktig som følge av psykiske problemer, verken ved varetektsfengslingen eller i forbindelse med selve soningen av dommen.

Nemnda bemerker også at klager ikke i noen sammenhenger nevner noe om psykiske plager som relaterer seg til tjenesten før i 2004/2005 i forbindelse med at han jobbet som [REDACTED].

Den sakkyndige, psykolog Myrvang, konkluderer i sin erklæring med at klager oppfyller kriteriene for PTSD. Som nevnt ovenfor bemerker nemnda at det foreligger svært lite dokumentasjon i saken fra før 2001. Den sakkyndige drøfter verken fraværet av slik dokumentasjon, eller går noe nærmere inn på klagers manglende aktiveringssymptomer i etterkant av tjenesten. Nemnda er av den oppfatning at erklæringen nærmest utelukkende baserer seg på klagers egen subjektive fremstilling av saken, og uten at dette er nærmere ettergått av den sakkyndige gjennom de objektive bevisene som foreligger. Av den grunn, og i tråd med den bevisvurderingen som er gjennomgått ovenfor, har erklæringen fra Myrvang begrenset verdi.

Klagers livsførsel etter endt tjeneste fortsatte i hovedsak som tidligere og det er ikke dokumentert vesentlige avvik som kan bekrefte belastende psykiske plager. Det er heller ikke holdepunkter for psykiske plager i foreliggende journaler. Fokus på psykiske plager knyttet til tjenesten fremkommer først etter at klager ble langvarig sykemeldt på grunn av somatiske plager i 2004/05 og begynte som [REDACTED]. Klager har opplevd belastninger i sitt familieliv, med to skilsmisser i perioden etter tjenesten og frem til i dag, samtidig som han er dømt for et svært alvorlig ran med påfølgende soning. Det fremkommer ikke opplysninger om at hans psykiske helse har vært begrensende for soningsdyktighet. Klager har selv uttalt at ranet var en konsekvens av at hans økonomi var blitt svært dårlig etter at han hadde brukt mye penger på pilotutdannelsen sin ett par år tidligere. Etter en samlet vurdering av det foreliggende bevisbilde, finner nemnda det ikke tilstrekkelig sannsynliggjort at tjenesten i [REDACTED] er årsak til klagers psykiske plager. Under enhver omstendighet finner nemnda at det ikke er årsakssammenheng mellom klagers psykiske plager og hans uførhet. Det vises her til at hans somatiske problemer med hofta og rygg var årsaken til at han falt ut av arbeidslivet.

Når det gjelder anførselen om at klager mottok billighetserstatning i 2008 for psykiske plager som følge av deltakelse i [REDACTED], viser nemnda til de lempeligere beviskravene som gjelder for denne ordningen, og at dette utelukkende var basert på en legeerklæring fra fastlegen. Dette endrer ikke nemndas synspunkt etter en bredere vurdering av saken hans i dag. Det vises for så vidt til vedtak i sak 1/2014 og 14/2016.

For klageomgangen er det fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand stort kr 40 687,50 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 15 timer og 30 minutter. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

Klager har lagt frem reiseregning med tilsammen kr. 2.208,- for oppmøte i klagenemnda. Etter forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonal operasjon § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning saken. Klagers kostnader ved møte i nemnda dekkes bare i den grad disse er omfattet av forvaltningsloven § 36. Ettersom kravet fra klager ikke har ført frem, foreligger det etter nemndas syn ikke grunnlag for å dekke hans utgifter ved fremmøte. Kravet blir etter dette å avslå.

3. Konklusjon

Klagen tas ikke til følge.

Vedrørende saksomkostninger for klageomgangen skal SPK utbetale kr. 40 687,50 inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

***

Oslo, 10. oktober 2018

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder